METSÄTALOUS

Talvileimikoiden korjuukausi uhkaa tänä vuonna jäädä lyhyeksi. Suojakelit ja ohut routa vaikeuttavat niiden korjuuta. **TOIMINNANJOHTAJA JARMO LAHDENMAA, ETELÄ-POHJANMAAN METSÄNHOITOYHDISTYS**

Rantametsän hakkuusta ja maanmuokkauksesta paisui oikeusjuttu

Tuuloksen Pannujärven asukkaat ja Hämeenlinnan kaupunki syyttävät UPM:n metsätaloutta järven pilaamisesta. Metsäyhtiö vei kaupungin kehotuksen hallinto-oikeuteen.

HÄMEENLINNA (MT)

”Kunta mainosti tätä luksusalueena, jossa on oma ranta. Rantaa ei voi moittia, mutta vesi on käyttökelvotonta”, **Mikko Pöyry** harmittelee.

Pöyry on Tuuloksen Pannujärven kattavan vesialueen osakaskunnan puheenjohtaja. Osakaskunta, järven hyväksi perustettu suojeluyhdistys ja Hämeenlinnan kaupunki pitävät metsäyhtiö UPM:n hakkuita syyllisenä järvensä huonoon kuntoon.

Viime vuosiin asti järven kunto on luokiteltu tyydyttäväksi. Kolmisen vuotta sitten tehdyn hakkuun ja maanmuokkauksen jälkeen tila huonontui. Kesäisin kukkii sinilevä, ja näkösyvyys on laskenut aiemmasta kahdesta metristä 50 senttiin, kertoo suojeluyhdistyksen sihteeri **Tiina Rekola**.

Ojitus 1970-luvulla

Rekolan mukaan ongelmien juuret ovat 1970-luvulla tehdyssä ojituksessa. Silloin järven yläpuolisen lammen ja suon vedet johdettiin suoraan kirkasvetiseen Pannujärveen. Järveen rantautuva soinen rinne ojitettiin.

Jo vuonna 2009 ennen kiisteltyä hakkuuta ja muokkausta suojeluyhdistys, Hämeenlinnan kaupunki ja UPM aloittivat neuvottelut järven tilan kohentamiseksi. Yhdistys toivoi vanhan virheen korjaamista, eli suon ja lammen palauttamista ennalleen, jolloin vesi suodattuisi Pannujärveen pohjavetenä eikä ojan kautta.

Täysimääräiseen ennallistamiseen UPM ei suostunut, vaan rakensi laskeutusaltaan, jonka tarkoitus on hillitä kiintoaineksen kulkeutumista järveen.

Seuraavana talvena rehevällä, järveen rajoittuvalla rinteellä käynnistyivät hakkuut. Reilu vuosi hakkuun jälkeen tehtiin naveromätästys.

Naveromätästys on veden vaivaamille kivennäismaille tarkoitettu maanmuokkausmenetelmä.

Maahan kaivetaan matalia ojia eli naveroita, joiden kaivumassasta syntyviin mättäisiin istutetaan taimet. Naveroiden ei ole tarkoitus kuivattaa aluetta pysyvästi, vaan turvata taimien alkukehitys.

Vesiensuojelun hyväksi UPM:n uudistualalla naveroojien ja vanhojen sarkaojien väliin jätettiin kannakset, ja rantavyöhykkeen puusto jätettiin pystyyn.

”Ovatko säännöt lepsut?”

Asukkaiden mielestä vesiensuojelutoimista ei ole ollut apua. Märkänä aikana vesi tulvii laskeutusaltaasta ja navero-ojista aukealle ja vanhoja uomia pitkin järveen.

Kaupungin mittausten mukaan laskuojan suulla vedessä on ollut enimmillään 660 mikrogrammaa fosforia litrassa. Esimerkiksi Hämeenlinnan Veden Paroisten jätevedenpuhdistamolla sallitaan keskimäärin 300 mikrogramman pitoisen veden päästäminen Vanajaveteen.

”Metsäyhtiöllä on sertifikaatit. Ovatko säännöt niin lepsut vai rikotaanko niitä räikeästi?”, Rekola kysyy.

Hän harmittelee, ettei asukkaiden ehdotusta toteutettu.

”UPM:n miehet arvioivat, että lammen veden pinnan nostaminen veisi puun tuoton yhdeltä hehtaarilta. Sen tähden tässä pilataan järvi. Varsin yksinkertaisin keinoin ja halvalla tämä olisi pystytty estämään.”

Kiista oikeuteen ja aviin

Kiista muuttui lopulta neuvotteluista oikeustaisteluksi.

Kaupunki kehotti UPM:ää hakemaan vesilupaa ja ehkäisemään lisäkuormitusta hallintopakon uhalla. Yhtiö valitti päätöksestä Vaasan hallinto-oikeuteen.

Sen jälkeen kaupunki sekä osakaskunta ja suojeluyhdistys hakivat Etelä-Suomen aluehallintovirastolta (avi) vesilain mukaisen hallintopakkomenettelyn käynnistämistä.

Avi on saanut UPM:ltä vastineen ja odottaa parhaillaan kaupungin vastaselitystä.

Osakaskunta ja suojeluyhdistys tekivät rikosilmoituksenkin, mutta poliisi ei ryhtynyt tutkimaan tapausta.

”Konstit on vähissä ellei peräti lopussa”, Pöyry toteaa.

Puhdasta vettä oikeusbyrokratia tuskin tuo. Järven ympäristössä ei tapahdu toistaiseksi mitään.

”Tästä tulee pitkä prosessi. Sitä järvi ei kestä”, Rekola pelkää.

HENRIK SCHÄFER

Laskuoja tuo runsaasti vettä Pannujärven yläpuoliselta lammelta ja suolta.

KARI SALONEN

”Osakaskunnassa on merkittäviä metsänomistajia. Ei kukaan heistä järven pilaamista hyväksy”, sanoo Mikko Pöyry. Tiina Rekolan mielestä metsää voi hoitaa monella tavalla. Taustalla Pannujärven yläpuolinen suo ja lampi, joiden ennallistamista asukkaat ehdottivat UPM:lle.

UPM kiistää vastuun järvestä

UPM:n mielestä ei ole selvää, että juuri metsätalous yhtiön rantatilalla olisi heikentänyt Pannujärven tilaa. Järven kunnostaminen ei yhtiön mukaan ole yksittäisen maanomistajan vastuulla.

Sinilevää järvellä on havaittu jo vuonna 1997, huomauttaa metsäpalvelupäällikkö **Jari Sulkava**. UPM vetoaa siihenkin, että järven pintaa laskettiin 40 senttiä samana vuonna kuin maanmuokkaus tehtiin.

Silmätikuksi joutuneella 3,8 hehtaarin hakkuualalla vesiensuojelusta on Sulkavan mukaan huolehdittu suositusten mukaan, rannan suojakaista on jopa kaikkia suosituksia leveämpi.

Kaupunki hyväksyi yhtiön rakentamat kosteikon, laskeutusaltaan, kaivukatkot ja pintavalutuskentän maastokäynnillä.

Yhä uusia vaatimuksia

Kun kaupunki kehotti UPM:ää lisätoimiin hallintopakkomenettelyllä uhaten, yhtiö valitti kaupungin päätöksestä hallinto-oikeuteen.

UPM toteaa valituksessaan, ettei kaupungilla ole lakiin perustuvaa oikeutta rajoittaa määräyksillään metsätalouden harjoittamista.

”Meiltä vaaditaan yhä uusia toimenpiteitä. Mitä sitten seuraa, jos nekään eivät auta?” Sulkava kysyy.

UPM:n hankkiman asiantuntijalausunnon mukaan kaupungin vaatima ojansuiden tukkiminen ei parantaisi järven tilaa.

Sulkavan mukaan on iso riski, että enempi kaivaminen alueella lisäisi kuormitusta.

Yhtiö ei myöskään hyväksy kaupungin tulkintaa, jonka mukaan navero-ojille olisi tarvittu vesilain mukainen lupa.

”Naveromätästys on normaali metsätalouden toimenpide. Alueella ei ole tehty kunnostusojitusta, vaan vanhat ojat ovat ummessa.”

HENRIK SCHÄFER

Kaupunki vetoaa vesilakiin

Hämeenlinnan kaupungin ympäristöasiantuntijan **Heli Jutilan** mukaan kaupunki päätyi hakemaan hallintopakkoa, koska UPM kieltäytyi toimimasta ilman viranomaisen määräystä.

Kaupunki tulkitsi maanmuokkauksen vesilain mukaisena ojitusasiana. Ympäristönsuojelulain mukaan kaupunki voisi ryhtyä pakkotoimiin itsekin, mutta vesilaissa valta on aluehallintovirastolla (avi).

Avi joutuu ottamaan kantaa, olisiko UPM:n pitänyt hakea vesilain mukainen lupa hakkuille ja maanmuokkaukselle.

Kaupungin mielestä lupa oli tarpeen. Yhtiön olisi pitänyt ymmärtää vesistön pilaamisen riski toimiessaan herkän järven lähellä, turvemaalla ja pohjavesialueella.

Alun perin kaupunki aktivoitui asukkaiden palautteen vuoksi.

”Meille on tullut paljon valituksia järveltä. Se on osaltaan vaikuttanut siihen, että ryhdyimme toimiin.”

Harvinainen tapaus

Jutilan mukaan on harvinaista, että vesistön pilaaminen voidaan selkeästi osoittaa, koska tavallisesti hajakuormitusta tulee usean maanomistajan alueelta.

Pannujärven tapauksessa UPM:n toimien lisäksi järven valuma-alueella ei ollut muita yhtä merkittäviä metsätaloustöitä. Mitattua tietoakin on kertynyt, sillä veden laatua on seurattu pitkään ja toistuvasti.

”Hakkuun jälkeen pitoisuudet esimerkiksi fosforin osalta ovat olleet erittäin korkeita.”

Jutila toivoo, että vuonna 2012 voimaan astuneen vesilain mukainen ojitusten ilmoitusvelvollisuus ehkäisee vastaavia kiistoja jatkossa.

”Silloin pystytään reagoimaan etukäteen, mikä on kaikkien toimijoiden etu.”

HENRIK SCHÄFER

Puukauppa käy vilkkaasti

Puukauppa on käynnistynyt noin kolmanneksen viimevuotista vilkkaampana. Talvesta näyttää tulevan lyhyt, joten ostomiesten mielenkiinto kohdistuu kelirikkoleimikoihin.

Metsänomistajat myivät vuoden kuuden ensimmäisen viikon aikana yli 4,5 miljoonaa kuutiota puuta Metsäteollisuus ry:n jäsenille. Se on melko tasan kolmanneksen viimevuotista enemmän.

Puukauppoja on solmittu aiempaa vauhdikkaammin lähes kaikkialla. Pieniä paikallisia eroja puun kysynnässä silti on.

Pohjois-Suomessa metsänomistajat ovat myyneet puuta 36 prosenttia viimevuotista enemmän. Määrä on kaksinkertainen viiden edellisen vuoden keskiarvoon verrattuna, kertoo johtaja **Jukka Aula** Pohjois-Suomen metsänomistajien liitosta.

”Reippain lisäys on Lapissa, missä kauppamäärä lähes kaksinkertaistui viime vuoteenkin verrattuna. Osaltaan puukaupan lisäys selittyy joulukuulta siirtyneistä kaupoista.”

Puun hinnat 13.1.–9.2.2014

Lähde: Metsäntutkimuslaitos

Alue	Mäntytukki	Kuusitukki	Koivutukki	Mäntykuitu	Kuusikuitu	Koivukuitu
	Euroa/m³ (alv 0 %)					
Kantohinnat, päätehakkuut						
Etelä-Suomi	57,3 ↓	57,3 ↓	41,7 ↑	15,9 ↓	18,4 ↓	16,6 ↓
Keski-Suomi	57,9 ↔	57,7 ↔	41,7 ↑	17,0 ↓	18,8 ↔	17,6 ↓
Savo-Karjala	56,4 ↔	56,2 ↔	42,3 ↔	17,2 ↑	17,4 ↔	16,8 ↔
Kymi-Savo	57,9 ↔	57,4 ↑	44,0 ↑	16,9 ↑	18,6 ↑	17,3 ↔
Etelä-Pohjanmaa	56,7 ↓	55,7 ↔	36,1 ↓	18,4 ↓	18,5 ↓	18,0 ↓
Kainuu-Pohjanmaa	54,3 ↔	53,0 ↓	-	17,9 ↔	16,9 ↓	17,7 ↓
Lappi	48,7 ↑	47,3 ↓	-	17,7 ↑	17,8 ↑	16,5 ↑
Koko maa	**56,8 ↔**	**57,0 ↔**	**42,4 ↑**	**17,3 ↔**	**18,4 ↔**	**17,3 ↔**
Kantohinnat, harvennushakkuut paitsi ensiharvennukset						
Etelä-Suomi	49,4 ↓	49,2 ↓	36,8 ↔	14,3 ↓	15,5 ↓	14,2 ↓
Keski-Suomi	49,1 ↑	48,3 ↓	37,0 ↔	14,7 ↑	15,5 ↑	14,3 ↓
Savo-Karjala	46,9 ↓	46,1 ↔	37,5 ↓	14,3 ↑	14,3 ↑	14,1 ↓
Kymi-Savo	50,2 ↓	48,5 ↑	38,7 ↑	15,2 ↔	15,5 ↑	14,6 ↑
Etelä-Pohjanmaa	46,1 ↔	-	-	14,9 ↔	14,7 ↓	14,7 ↑
Kainuu-Pohjanmaa	46,4 ↔	45,5 ↓	-	13,8 ↑	13,6 ↓	13,1 ↑
Lappi	-	-	-	13,2 ↑	-	-
Koko maa	**48,4 ↓**	**48,2 ↔**	**37,6 ↔**	**14,5 ↔**	**15,2 ↔**	**14,1 ↓**
Hankintahinnat, kaikki hakkuut						
Etelä-Suomi	60,4 ↔	59,5 ↔	44,9 ↓	29,2 ↓	32,2 ↑	29,6 ↓
Keski-Suomi	58,1 ↔	57,9 ↔	45,0 ↓	30,1 ↔	29,7 ↔	31,0 ↑
Savo-Karjala	57,2 ↔	55,9 ↔	47,1 ↑	29,5 ↑	28,9 ↔	30,8 ↓
Kymi-Savo	57,8 ↔	56,6 ↔	47,4 ↔	29,4 ↓	29,3 ↓	30,2 ↓
Etelä-Pohjanmaa	53,8 ↓	53,3 ↓	-	29,2 ↓	30,2 ↓	29,2 ↓
Kainuu-Pohjanmaa	56,6 ↓	55,5 ↔	-	28,6 ↓	28,6 ↓	30,1 ↔
Lappi	57,0 ↓	-	-	29,0 ↓	-	29,7
Koko maa	**57,7 ↓**	**57,5 ↔**	**46,3 ↑**	**29,2 ↓**	**30,7 ↔**	**30,2 ↓**

Hintojen muutos jaksolta 2.12.–29.12.2013: ↑ = noussut ↓ = laskenut ↔ = pysynyt ennallaan (±1 %)

Metsänomistajat myivät viime viikolla 810 963 kuutiota puuta Metsäteollisuus ry:n jäsenille.

Metsälain muutos näkyy

Uusi metsälaki mahdollistaa päätehakkuun puuston iästä ja läpimitasta riippumatta. Aulan mukaan muutosta odottaneet metsänomistajat ovat jo hyödyntäneet tätä mahdollisuutta.

Tarkempaa tilastoa ei vielä ole käytettävissä, mutta osa puukaupan lisäyksestä selittyy myös sillä.

Aulan mukaan puun hintataso on vakaa. Tukin hinnat ovat hienoisessa nousussa ja kuitupuun hinnat ennallaan.

Oman lisämausteensa puukauppaan antaa lauha talvi, jonka takia metsähakkeen käyttö jää normaalia vähäisemmäksi. Lauhat kelit vaikeuttavat myös vetisten jänkien yli tehtävien talviteiden tekoa.

Kauppa käy kelirikkokohteista

”Talvileimikoiden korjuukausi uhkaa tänä vuonna jäädä lyhyeksi. Suojakelit ja ohut routa vaikeuttavat niiden korjuuta”, kertoo toiminnanjohtaja **Jarmo Lahdenmaa** Etelä-Pohjanmaan metsänhoitoyhdistyksestä.

Lahdenmaa arvelee, että yhtiöt saavat silti talven aikana korjattavaksi aiotut leimikot hoidettua. Alkusyksy oli niin kuiva, että silloin saatiin korjattua osa talvileimikoista.

Aulan mukaan Kainuussa ostomiehet luottavat talveen sen verran, että siellä käydään kauppaa myös järeistä talvileimikoista. Suurimmassa osassa maata osto keskittyy kelirikkokohteisiin.

Lahdenmaan mukaan kelirikkoleimikoiden menekki on tavanomaista eli kaikki käy kaupaksi. Metsänomistajien kannattaa siksi tarjota kaupaksi myös harvennusleimikoita, jotka sijaitsevat kantavilla mailla.

JARMO PALOKALLIO

Puun tuonti kuukausittain

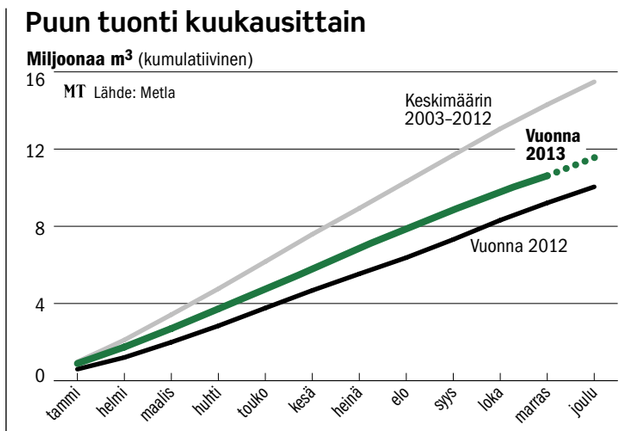

Tuonti väheni marraskuussa

Puun tuonti notkahti marraskuussa 0,8 miljoonaan kuutioon. Se oli viime vuoden pienin kuukausituonti. Ennen marraskuuta puun kuukausituonti ehti vakiintua noin miljoonaan kuutioon.

Tammi-marraskuussa puuta tuotiin 10,6 miljoonaa kuutiota. Metsäntutkimuslaitoksen mukaan siinä oli 15 prosenttia kasvua edellisvuodesta. Määrä ennakoi koko vuoden puun tuonnin päätymistä noin 11,6 miljoonaan kuutiometriin.

Tammi–marraskuun tuonnista 4,68 miljoonaa kuutiometriä oli koivukuitupuuta ja 2,90 miljoonaa kuutiometriä haketta.

Koivukuitupuun tuonti kasvoi 27 prosenttia ja hakkeen väheni 5 prosenttia edeltäneestä vuodesta.

Metsäteollisuus maksoi marraskuussa havutukeista rajalla 57–58 euroa kuutiolta. Mäntykuitupuusta teollisuus maksoi yli 46 ja koivusta 42 euroa kuutiolta. Niiden hinnat ovat pysyneet selvästi vastaavaa kotimaista puuta kalliimpina.

Tuontipuusta lähes kolme neljäsosaa tuli Venäjältä. Itärajan takaa tulevan puun osuus on kasvanut, sillä vuotta aiemmin jäätiin kahteen kolmasosaan.

Suomesta vietiin tammi–marraskuussa 1,23 miljoonaa kuutiometriä puuta ulkomaille. Määrä kasvoi 12 prosentilla edeltäneestä vuodesta.

JARMO PALOKALLIO

Ikea vetäytyy Karjalasta

Ikeaan kuuluva Swedwood lopettaa huonekalujen komponenttien valmistuksen Kostamuksessa. Tuotanto siirtyy Leningradin alueelle, jossa toimii Swedwood Tihvin-tytäryhtiö. Kostamuksen saha suljetaan kahden kuukauden kuluessa.

Ikea Industry Groupin päätös oli täysin odottamattoman Karjalan hallitukselle. Tasavallan viranomaisten mukaan Swedwood Karelia-yhtiössä toimii noin 150 henkeä. Ikea on luvannut työläisille kahdeksan kuukauden palkan korvauksena irtisanomisista.

VALERI POTASHOV

Tornator takoo voittoa

Stora Enson entisiä metsiä hakkaava Tornator teki jälleen viime vuonna hyvän tuloksen. Yhtiön liikevaihto kasvoi 86,7 miljoonaan euroon. Tulosta kertyi 32 miljoonaa euroa, minkä lisäksi yhtiön metsäomaisuuden käypä arvo kasvoi 54 miljoonaa euroa.

Pääosa liikevaihdosta muodostui puunmyyntituloista. Liikevaihtoa kasvatti puun luovutusten nousu 2,8 miljoonaan kuutioon.

Maa-alueiden ja tonttien myynti toi 9,3 miljoonaa euroa. Liiketoiminnan muut tuotot olivat 4,8 miljoonaa euroa.

JARMO PALOKALLIO